

Rafał Adamus

dr hab., prof. UO, Uniwersytet Opolski

ORCID: 0000-0003-4968-459X

radamus@uni.opole.pl

Otwarty katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości na zasadach ogólnych

Zagadnienie badawcze

Przedmiotem niniejszego opracowania jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy uregulowany w ustawie z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika na etapie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy¹ ma charakter otwarty czy zamknięty. W przypadku gdy katalog ten ma charakter otwarty, mogą pojawić się dalsze pytania, np. czy dopuszczalnym sposobem zabezpieczenia majątku dłużnika jest uchylenie zajęcia egzekucyjnego wierzytelności przysługujących dłużnikowi. Przepisy ustawy Prawo upadłościowe wymagają w tej materii odpowiedniej wykładni. Uchylenie zajęcia egzekucyjnego wierzytelności przysługujących dłużnikowi nie zostało wprost przewidziane przez ustawę jako sposób zabezpieczenia majątku dłużnika, choć niewątpliwie należy do bardzo użytecznych środków zabezpieczenia.

Zagadnienie to ma ważne znaczenie teoretyczne, ale i praktyczne. Indykatory katalog środków zabezpieczenia w istocie rzeczy nie zamyka inicjatywy uczestnika postępowania w sztywnych ramach ustawy ani nie ogranicza sądu upadłościowego mogącego działać z urzędu (art. 36 p.u.), lecz daje bardziej elastyczne instrumenty dla osiągnięcia celów postępowania², w szczególności

¹ Zgodnie z art. 491² ust. 1 p.u. w odrębnym postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (czyli w tzw. upadłości konsumenckiej) przepisy art. 36–40 i art. 43 p.u. stosuje się odpowiednio jedynie wówczas, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości złożył wyłącznie wierzyciel.

² Na temat aksjologii prawa o niewypłacalności zob. F. Zedler, *Wybrane problemy aksjologii prawa o niewypłacalności*, [w:] *Rozprawy z prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana*

w sytuacjach atypowych. Im szersze jest dostępne instrumentarium działania, tym lepsze mogą być efekty ochrony majątku dłużnika. Ponadto wobec zmian cywilizacyjnych, będących wynikiem postępu technicznego, otwarty katalog środków zabezpieczenia pozwala w praktyce na lepszą możliwość stosowania zabezpieczeń w odniesieniu do nowych technologii. Składniki majątku dłużnika mogą być usytuowane w świecie wirtualnym, co może wymagać specjalnych środków zabezpieczenia. Niemniej ta ostatnia kwestia pozostaje poza ramami niniejszego opracowania.

Analiza zostanie przeprowadzona przy wykorzystaniu metody formalno-dogmatycznej. Środki zabezpieczenia majątku dłużnika podlegają regulacji prawa państwa prowadzenia postępowania o ogłoszenie upadłości.

Zabezpieczenie majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości

Co ważne z punktu widzenia analizowanego tu problemu prawnego, generalnym celem instytucji postępowania zabezpieczającego jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego. Z kolei udzielenie zabezpieczenia stanowi jeden z najdonioślejszych mechanizmów tymczasowej (przejściowej, nietrwałej) ochrony prawnej³. Postępowanie zabezpieczające powinno dążyć do zapewnienia realizacji celów postępowania upadłościowego (art. 2 p.u.)⁴.

Profesorowi Wojciechowi Popiolkowi, red. E. RottPietrzyk, M. Jagielska, M. Szpunar, Wolters Kluwer, Warszawa 2017, s. 613 i n.; P. Wołowski, *Podłoże aksjologiczne prawa upadłościowego i naprawczego według rekomendacji Zespołu Ministra Sprawiedliwości ds. Nowelizacji Prawa Upadłościowego i Naprawczego*, „Rejent” 2013, nr 8, s. 95 i n.; F. Zoll, *O projekcie nowego prawa upadłościowego*, „Przegląd Legislacyjny” 2001, nr 1, s. 15, 22.

³ Zob. np. M. Romańska, O. Leśniak, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 55 i n.; J. Jagieła, *Tymczasowa ochrona prawna w postępowaniu cywilnym*, C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 129 i n.; *idem*, *Sądowe postępowanie zabezpieczające w praktyce komorniczej po zmianach w kodeksie postępowania cywilnego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2004, nr 7–9, s. 62; P. Pogonowski, *Udzielenie tymczasowej ochrony prawnej w sądowym postępowaniu cywilnym. Postępowanie zabezpieczające po zmianach z 2005*, „Przegląd Legislacyjny” 2006, nr 3, s. 27; I. Koper, *Zabezpieczenie kosztów utrzymania rodziny i alimentów pomiędzy małżonkami w sprawach o rozwód*, [w:] Aurea Praxis. Aurea Theoria – Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, red. J. Gudomski, K. Weitz, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 907; Z. Knypl, *Postępowanie zabezpieczające*, Currenda, Sopot 2011, s. 56.

⁴ Zob. np. J. Kruczałak-Jankowska, [w:] *System prawa handlowego. Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, t. 6, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 727. Co do celów postępowania upadłościowego zob. J. Petraniuk, *Upadłość i jej podstawy w prawie upadłościowym i naprawczym*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2003, nr 12, s. 18; P. Janda, *Ochrona osób trzecich w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego przedsiębiorcy*, Lex a Wolter Kluwer business, Warszawa 2011, s. 24–25; *idem*, *Zaspokojenie roszczeń wierzycieli jako cel postępowania upadłościowego*, „Państwo i Prawo” 2005, nr 10, s. 63 i n.; J. Krawczyk, *Postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku dłużnika*, [w:]

W skrajnych przypadkach niezastosowanie środków zabezpieczenia majątku dłużnika, co do którego zgłoszono wniosek o upadłość, może doprowadzić do wybiórczego zaspokojenia niektórych wierzycieli, którym udało się uzyskać tytuł wykonawczy, i uniemożliwić przeprowadzenie postępowania upadłościowego, którego celem jest równomierne, proporcjonalne zaspokojenie wierzycieli (zasada *pari passu*).

Zabezpieczenie nie może prowadzić do zaspokojenia uprawnionego i ma charakter konserwacyjny⁵ – nie kreuje zatem definitywnych skutków prawnych. Obowiązek znoszenia zabezpieczenia sądowego ma charakter publiczno-prawny⁶. Zabezpieczenie może być – stosownie do okoliczności – zmienione albo uchylone. Intensywność potrzeby zabezpieczenia może ulegać zmianom.

Zgodnie z przepisem ogólnym art. 36 p.u. po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości sąd upadłościowy, działając na wniosek uprawnionego⁷ albo nawet z urzędu, może dokonać zabezpieczenia majątku dłużnika, którego dotyczy wniosek o upadłość. Faza postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości poprzedza tzw. właściwe postępowanie upadłościowe. Zabezpieczenie majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości ma na celu zapewnienie prawidłowego przebiegu właściwego postępowania upadłościowego, jak i tzw. przygotowanej likwidacji (o ile w danym przypadku w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości złożono wniosek o przygotowaną likwidację). Zabezpieczenie majątku dłużnika następuje w interesie ogółu wierzycieli, których interesy będą równomiernie zaspokajane w postępowaniu upadłościowym (*pari passu*). Zabezpieczenie majątku dłużnika ma zatem przeciwdziałać niepożądanemu działaniu samego dłużnika, osób trzecich, wierzycieli działających w ich partykularnym interesie, organów egzekucyjnych itp. Poprzez zabezpieczenie majątku dłużnika chodzi o wyeliminowanie zdarzeń wpływających negatywnie na substancję i stan majątku dłużnika, co do którego został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości.

Sąd upadłościowy orzeka o zabezpieczeniu majątku dłużnika w formie postanowienia. Zgodnie z art. 360 k.p.c. w zw. z art. 35 p.u. postanowienia sądu

Modele postępowań upadłościowych w Polsce i wybranych krajach UE, red. S. Morawska, Agnieszka Wierzbicka „Oficyna Prawa Polskiego”, Warszawa 2011, s. 137–138.

⁵ M. Romańska, *Udzielenie zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków*, „Transformacje Prawa Prywatnego” 2019, nr 1, s. 59.

⁶ Por. *eadem*, *Znoszenie egzekucji. Wybrane problemy na styku prawa materialnego i procesowego*, [w:] *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. T. Ereciński, J. Gudowski, M. Pazdan, M. Tomalak, Wolter Kluwer, Warszawa 2017, s. 695–720.

⁷ Sąd upadłościowy nie jest związany wnioskiem o zabezpieczenie. Celem zabezpieczenia majątku dłużnika jest zapewnienie w przyszłości równomiernego zaspokojenia wszystkich wierzycieli zgodnie z zasadami prawa upadłościowego.

w procedurze cywilnej stają się skuteczne w takim zakresie i w taki sposób, jaki wynika z ich treści z chwilą podpisania sentencji (a jeżeli byłyby ogłaszane – z chwilą ogłoszenia). Postanowienia sądu upadłościowego o zabezpieczeniu majątku dłużnika podlegają zatem natychmiastowej realizacji, niezależnie od ich prawomocności. Przepisu art. 396 k.p.c. nie stosuje się, co oznacza, że sąd upadłościowy nie może wstrzymać wykonanie zaskarżonego postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia do czasu rozstrzygnięcia zażalenia. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2019 r.⁸ trafnie przesądziła, że na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia majątku dłużnika wydane w postępowaniu zabezpieczającym prowadzonym po złożeniu wniosku o ogłoszenie jego upadłości przysługuje zażalenie (art. 741 k.p.c. w związku z art. 37 zdanie pierwsze i z art. 33 ust. 1 p.u.).

W przedmiocie zabezpieczenia w postępowaniu o ogłoszenie upadłości sąd orzeka niezwłocznie. Postępowanie zabezpieczające jest przeprowadzane w czasie trwania postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, które zgodnie z terminem instrukcyjnym z art. 27 ust. 3 p.u. powinno zostać zakończone w ciągu dwóch miesięcy. Co do terminu *a quo* postępowania zabezpieczającego należy odesłać art. 36 p.u. co do terminu upadku zabezpieczeń – do art. 43 p.u.⁹ W literaturze przedmiotu wyrażono pogląd, że stosując wzorce Kodeksu postępowania cywilnego, termin ten wynosi do tygodnia od dnia wpływu do sądu poprawnego formalnie wniosku¹⁰. Według innej rekomendacji jest to termin do 3 dni¹¹. Sąd upadłościowy powinien orzekać niezwłocznie nie tylko w materii ustanowienia sposobu zabezpieczenia, ale także jego zmiany. Orzeczenie sądu upadłościowego w przedmiocie zabezpieczenia z natury rzeczy tworzy pewien stan przejściowy (zob. art. 43 p.u.). Orzeczenie sądu upadłościowego – na obszarze obowiązywania prawa Unii Europejskiej¹² – w przedmiocie zabezpieczenia podlega automatycznemu uznaniu na zasadzie art. 32 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r.¹³ w sprawie postępowania upadłościowego¹⁴.

⁸ III CZP 108/18.

⁹ Por. F. Zedler, *Upadek zabezpieczenia*, [w:] *Aurea praxis...*, *op. cit.*, t. 2, s. 936.

¹⁰ P. Biezuński, *Postępowanie zabezpieczające w prawie upadłościowym i naprawczym*, „Prawo Spółek” 2010, nr 5, s. 53 i n.

¹¹ P. Zimmerman, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2012, s. 76.

¹² Za wyjątkiem Danii.

¹³ Official Journal L 141, 5.06.2015, s. 19–72.

¹⁴ Zob. szerzej na ten temat: A. Hrycaj, [w:] F. Zedler, A. Hrycaj, P. Filipiak, *Europejskie prawo upadłościowe. Komentarz*, red. F. Zedler, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, s. 186–187.

Prawo upadłościowe nie reguluje samodzielnie i kompleksowo¹⁵ instytucji zabezpieczenia (nie ma takiej potrzeby skoro jest rodzajem postępowania cywilnego¹⁶) i korzysta posiłkowo z ogólnych rozwiązań procedury cywilnej. Postępowanie zabezpieczające uregulowane w Kodeksie postępowania cywilnego jest postępowaniem cywilnym specjalnego rodzaju¹⁷.

Sposoby zabezpieczenia majątku dłużnika określone w Prawie upadłościowym

Jak trafnie wskazano w judykaturze, „przez »sposób zabezpieczenia« należy rozumieć środek, za którego pomocą sąd dokonał zabezpieczenia”¹⁸. Prawo upadłościowe wprost wskazuje na kilka sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu o ogłoszenie upadłości¹⁹. Sposoby zabezpieczenia mogą być niekiedy kumulowane, przy czym niektóre z nich wzajemnie się wykluczają.

Po pierwsze, zgodnie z art. 38 ust. 1 p.u., sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez ustanowienie tymczasowego nadzorca sądowego²⁰ – w praktyce jest to najpopularniejszy ze sposobów zabezpieczenia, wykluczający jednoczesne ustanowienie zarządcy przymusowego. Niemniej zgodnie z art. 56aa. ust. 1 p.u. w przypadku złożenia wniosku o zatwierdzenie warunków sprzedaży sąd ustanawia tymczasowego nadzorcę sądowego albo zarządcę przymusowego.

¹⁵ J. Kruczałak- Jankowska, [w:] *System prawa handlowego...*, *op. cit.*, s. 729

¹⁶ Zob. np. M. Mrówczyński, *Uczestnicy postępowania upadłościowego*, Wolters Kluwer, Warszawa 2019, s. 155 i n.

¹⁷ Zob. np. T. Ereciński, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające*, red. T. Ereciński, t. 3, wyd. 4, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 617 i n.

¹⁸ Postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 21 czerwca 2016 r. VIII Gz 135/16.

¹⁹ Po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości sąd upadłościowy na wniosek (zamieszczony we wniosku o ogłoszenie upadłości albo w późniejszym piśmie) albo z urzędu może dokonać zabezpieczenia majątku dłużnika na czas postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości. Wniosek o zabezpieczenie może złożyć każdy z uczestników, nie tylko wnioskodawca. Wniosek o zabezpieczenie oprócz żądania zabezpieczenia powinien wskazywać sposób zabezpieczenia. Wnioskodawca nie musi wykazywać interesu prawnego w żądaniu zabezpieczenia (art. 730¹ § 2 k.p.c.). Wnioskodawca nie jest zobowiązany do wpłaty jakiegokolwiek kaucji na zabezpieczenie w rozumieniu art. 739 k.p.c.

²⁰ Zob. J. Płoch, *Kompetencje tymczasowego nadzorca sądowego w postępowaniu zabezpieczającym*, „Fenix.PL” 2011, nr 6, s. 33 i n.; R. Adamus, *Czynności nadzorca sądowego na rachunek upadłego*, „Fenix.PL” 2013, nr 1, s. 27; *idem*, *Pojęcie „zwykły zarząd” w art. 76 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego*, „Przegląd Sądowy” 2011, nr 4, s. 118 i n.; I. Gil, *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 2 i n.; R. Szumlakowski, *Postępowanie zabezpieczające na majątku przedsiębiorcy na podstawie regulacji Prawa upadłościowego i naprawczego*, „Ogrody Nauk i Sztuk” 2012, nr 2, s. 181.

Po drugie, zgodnie z art. 40 p.u. sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez ustanowienie zarządcy przymusowego (zamiast tymczasowego nadzorcy sądowego).

Po trzecie, zgodnie z art. 39 ust. 1 p.u. sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego²¹. *Lege non distinguente* chodzi tu o postępowanie egzekucyjne przeprowadzane na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz postępowania egzekucyjnego w administracji.

Po czwarte, zgodnie z art. 39 ust. 1 p.u. sąd może zabezpieczyć majątek dłużnika przez uchylenie zajęcia rachunku bankowego.

Lista wskazanych wprost w treści Prawa upadłościowego sposobów zabezpieczeń majątku dłużnika jest – jak na potrzeby oczekiwanej skuteczności tej instytucji – bardzo krótka. Aby osiągnąć cel, który przyświeca zabezpieczeniu, potrzebne jest bardziej różnorodne instrumentarium prawne.

Jednocześnie w myśl art. 37 p.u. w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania zabezpieczającego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym²².

²¹ Zob. A. Hrycaj, *Wpływ postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości na postępowanie egzekucyjne*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2006, nr 7–8, s. 57 i n.; *idem*, *Postępowanie zabezpieczające według ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze*, „Prawo Spółek” 2004, nr 9, s. 41 i n.; R. Pabis, *Spór o zakres zabezpieczenia majątku upadającego dłużnika*, „Prawo Spółek” 2006, nr 3, s. 43 i n.; A. Malmuk-Cieplak, *Wpływ postępowania upadłościowego na postępowanie egzekucyjne*, „Polski Proces Cywilny” 2015, nr 3, s. 383 i n.; M. Pietruszyńska, P. Zimmerman, *Skutki niedostatecznego zabezpieczenia roszczeń banku w kontekście możliwości prowadzenia egzekucji w stosunku do upadłego dłużnika*, „Monitor Prawa Bankowego” 2013, nr 3, s. 82 i n.

²² W konsekwencji m.in.: wnioskodawca nie musi wykazywać interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia (art. 730¹ k.p.c.), zabezpieczenie nie może być udzielone przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 733 k.p.c.), wnioskodawca nie wskazuje we wniosku sumy zabezpieczenia (art. 736 § 1 k.p.c.), postać, jak i rozmiar zabezpieczenia abstrahują od wysokości wierzytelności wnioskodawcy (art. 736 § 3 k.p.c.), sąd nie jest związany granicami wniosku o zabezpieczenie (art. 738 k.p.c.), wnioskodawca nie składa kaucji na zabezpieczenie (art. 739 k.p.c.), na postanowienie sądu upadłościowego w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie (art. 741 k.p.c.). Dłużnik może składać wnioski o uchylenie lub zmianę zabezpieczenia (art. 742 k.p.c.). Postanowienie o zabezpieczeniu wydane przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego (art. 743¹ k.p.c.); należy pamiętać, że w przypadku ogłoszenia upadłości majątek wspólny wchodzi do masy upadłości (art. 124 ust. 1 zd. 2 p.u.). Należy dopuścić, pomimo pewnych wątpliwości, roszczenie odszkodowawcze przeciwko wnioskodawcy o naprawienie szkody wyrządzonej wykonaniem zabezpieczenia, jeżeli sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości (art. 746 k.p.c.). Konkluzję tę wspiera art. 34 ust. 2 p.u. odnoszący się do odpowiedzialności odszkodowawczej wierzyciela za złożenie wniosku w złej wierze.

Otwarty katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości

Należy bronić poglądu, że katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika na etapie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości uregulowany w ustawie Prawo upadłościowe ma charakter otwarty. Za tym stwierdzeniem przemawia kilka argumentów.

Po pierwsze, ustawodawca w regulacji ogólnej art. 36 p.u. ani szczegółowo nie określa sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika, ani nigdzie wyrażnie nie wprowadza zasady *numerus clausus* sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika. Duże znaczenie w rozstrzygnięciu przedstawionego dylematu ma zatem warstwa językowa regulacji. Dalej: przepis art. 36 p.u. należy odczytywać w kontekście regulacji art. 40 ust. 1 p.u.

Po drugie, kluczowe znaczenie dla prezentowanej tu argumentacji ma sformułowanie użyte przez ustawodawcę w treści art. 40 ust. 1 p.u.: „sąd może stosować inne [podkr. – R.A.] sposoby zabezpieczenia, w tym także zabezpieczenie przez ustanowienie zarządu przymusowego nad majątkiem dłużnika”. Zabezpieczenie w postaci zarządu przymusowego zostało wskazane w sposób jedynie przykładowy. Zwrotu „inne sposoby zabezpieczenia” nie można odczytywać w ten sposób, że chodzi w nim o sposoby zabezpieczenia określone wyłącznie w innych przepisach Prawa upadłościowego. Z w miarę klarownej treści tego przepisu art. 40 ust. 1 p.u. – przy zastosowaniu argumentów z wykładni językowej – wynika, że sąd upadłościowy może stosować sposoby zabezpieczenia inne niż te określone w Prawie upadłościowym.

Po trzecie, ustawodawca w zakresie dotyczących postępowania luk w Prawie upadłościowym odsyła do odpowiedniego stosowania ogólnej regulacji proceduralnej (Kodeksu postępowania cywilnego). W zakresie przedmiotowym odesłania mieści się również kompetencja do stosowania przepisów procedury cywilnej o sposobach zabezpieczenia.

Konstrukcja „odpowiedniego” odesłania oznacza, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się: po pierwsze, bez zmian bądź – po drugie – z odpowiednimi modyfikacjami albo, po trzecie, nie stosuje się ich w ogóle²³.

W postępowaniu zabezpieczającym (w ramach postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości) chodzi o zabezpieczenie majątku dłużnika, któ-

²³ Odnosnie odpowiedniego stosowania przepisów w dziedzinie prawa procesowego zob. J. Guzdowski, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, t. 1, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 192; J. Mucha, *O odpowiednim stosowaniu przepisów o procesie do postępowania zabezpieczającego*, [w:] *Proces cywilny. Nauka – Kodyfikacja – Praktyka. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Walasik, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012, s. 479 i n.

ry po spieniężeniu przez syndyka – czy to na zasadach ogólnych czy to w ramach przygotowanej likwidacji – ma służyć równomiernemu zaspokojeniu wszystkich wierzycieli w ramach planu podziału (planów) realizowanego po ogłoszeniu upadłości.

Zabezpieczenie majątku dłużnika w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości ma służyć ochronie tej substancji przed działalnością kogokolwiek, w tym m.in. samego dłużnika oraz jego wierzycieli.

Zgodnie z procesową zasadą ogólną art. 730¹ § 3 k.p.c. przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązane nie obciążać ponad potrzebę (zasada proporcjonalności) – jest to jednak regulacja bardzo ogólna. Według kodeksu postępowania cywilnego katalog sposobów zabezpieczenia zależy od rodzaju roszczeń podlegających zabezpieczeniu.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje przez: 1) zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego; 2) obciążenie nieruchomości obowiązane hipoteką przymusową; 3) ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu; 4) obciążenie statku albo statku w budowie hipoteką morską; 5) ustanowienie zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu; 6) ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązane albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązane (art. 747 k.p.c.). Ustawodawca wprowadził tym samym zamknięty katalog sposobów zabezpieczenia roszczeń pieniężnych²⁴.

Jeżeli z kolei przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych (art. 755 § 1 zd. 1 k.p.c.). Zatem w przypadku zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych katalog ma charakter otwarty²⁵.

Na bazie powyższego materiału normatywnego można sformułować pewne wnioski. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu zabezpieczającym do postępowania zabezpieczającego w postępowaniu o ogłoszenie upadłości nie stosuje się wprost, lecz „odpowiednio”. „Odpowiednie” stosowanie przepisów procedury cywilnej jest niezbędne, bowiem inaczej

²⁴ M. Romańska, O. Leśniak, *op. cit.*, s. 76.

²⁵ *Ibidem*.

zabezpiecza się majątek dłużnika dla potrzeb prawidłowego przebiegu postępowania upadłościowego, a inaczej roszczenia pieniężne i niepieniężne²⁶. W postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości zabezpiecza się interesy wszystkich wierzycieli dłużnika (zabezpieczenie „grupowe”), a Kodeks postępowania cywilnego służy zabezpieczeniu jednostkowego, „indywidualnego” interesu wierzyciela²⁷. Katalog sposobów zabezpieczenia roszczeń pieniężnych z art. 747 pkt 1–5 k.p.c. miałby niewielką użyteczność z punktu widzenia celów zabezpieczenia w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości co do kwestii ochrony substancji majątku dłużnika przed działaniami ze strony niektórych wierzycieli. Należałoby zatem opowiedzieć się za odpowiednim stosowaniem art. 755 § 1 zd. 1 k.p.c., który to przepis dopuszcza daleko idącą swobodę w doborze sposobu zabezpieczenia i nie wprowadza żadnego limitu (zasady *numerus clausus*) sposobów zabezpieczenia²⁸.

Po czwarte, postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości powinno zapewniać sądowi upadłościowemu elastyczne instrumentarium prawne (konceptja *law in action*). Prawo upadłościowe pełni istotną rolę w życiu społeczno-gospodarczym, dlatego uregulowane w nim instytucje powinny być odpowiednio skuteczne w praktyce. Prawo dotyczące upadłości i restrukturyzacji przedsiębiorców jest coraz powszechniej postrzegane jako istotny czynnik zachęcający dla ekonomicznego rozwoju i inwestycji, jak również za czynnik sprzyjający aktywności przedsiębiorców i zachowaniu miejsc pracy²⁹. Kondycja merytoryczna prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego ma zatem bardzo realne przełożenie na gospodarkę. Ta okoliczność przemawia za taką wykładnią prawa, jak prezentowana w niniejszym opracowaniu.

²⁶ Sąd Okręgowy w Rzeszowie w postanowieniu z 17 listopada 2014 r VI Gz 226/14 i VI Gz 279/14 użył następującej argumentacji „[...] zabezpieczenie majątku dłużnika w toku postępowania o ogłoszenie upadłości [...] nie jest pomyślane dla ochrony indywidualnego interesu poszczególnego wierzyciela (np. składającego wniosek o ogłoszenie upadłości), lecz w interesie wszystkich wierzycieli, którzy staną się uczestnikami postępowania upadłościowego. W tym wyraża się odmiennność zabezpieczenia majątku dłużnika według prawa upadłościowego i naprawczego od zabezpieczenia roszczeń na podstawie kodeksu postępowania cywilnego”.

²⁷ A. Jakubecki, [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, wyd. 3, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2010, s. 100

²⁸ J. Kruczałak- Jankowska, [w:] *System prawa handlowego...*, *op. cit.*, s. 729 trafnie wskazuje, że „sąd może zastosować wszystkie sposoby zabezpieczenia wymienione w KPC, a zgodnie z art. 40 ust. 1 PrUpad także dowolne niewymienione ani w PrUpad, ani w KPC sposoby zabezpieczenia”.

²⁹ Tak np. w preambule decyzji Komisji Prawa Handlu Międzynarodowego Narodów Zjednoczonych i w preambule rezolucji nr 65/24 Zgromadzenia Ogólnego, w: *UNCITRAL. Legislative Guide on Insolvency Law, Part Three: Treatment of enterprises groups in insolvency*, United Nations, New York 2012, s. 113 i 115.

Po piąte, sposoby zabezpieczenia majątku dłużnika przewidziane w Prawie upadłościowym nie są w pełni wystarczające i samodzielne dla odpowiednio szczerzego (skutecznego) zabezpieczenia majątku dłużnika. Konieczne jest zatem posiłkowanie się innymi sposobami zabezpieczenia.

Po szóste, zabezpieczenie majątku dłużnika może mieć miejsce z urzędu. Stosunkowo szeroki jest też krąg uprawnionych do złożenia wniosku o owe zabezpieczenie. Kompetencja sądu upadłościowego do działania *ex officio* przemawia za tezą o otwartym katalogu sposobów zabezpieczenia.

Po siódme, celem zabezpieczenia majątku dłużnika jest zapewnienie równomiernego zaspokojenia wszystkich wierzycieli, zgodnie z zasadami prawa upadłościowego³⁰. W praktyce zabezpieczenie może chronić przyszłą substancję masy upadłości przed działaniami zarówno dłużnika, jak i niektórych wierzycieli. W konsekwencji zablokowanie aktywności jednostkowego wierzyciela jest uzasadnione potrzebą ochrony ogółu wierzycieli.

Po ósme, zabezpieczenie majątku dłużnika jest stanem przejściowym, a zatem jego doniosłość prawna jest ograniczona. Otwarty katalog sposobów zabezpieczenia nie rodzi poważnych niebezpieczeństw prawnych, bowiem kreuje jedynie temporalne (czasowe) ograniczenie uprawnień do eksploatacji majątku dłużnika

Wreszcie – *last but not least* – podnieść należy, że za otwartym katalogiem środków zabezpieczenia szeroko opowiedziało się piśmiennictwo³¹. Szczególnie doniosła jest wypowiedź Izabelli Gil w monografii poświęconej postępowaniu zabezpieczającemu w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości. W opinii Autorki „[...] skoro w przypadku zabezpieczenia dokonywanego na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości celem nie jest wykonanie przyszłego orzeczenia merytorycznego, to należy uznać, że sąd upadłościowy, wydając postanowienie o sposobie zabezpieczenia, nie powinien być ograniczony do zastosowania sposobów zabezpieczeń określonych w przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego oraz Kodeksu postępowania

³⁰ Zob. np. I. Gil, *Postępowanie zabezpieczające na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości*, LexisNexis, Warszawa 2012, s. 150 i n.; A. Hrycaj, *Postępowanie zabezpieczające według ustawy...*, *op. cit.*, s. 41 i n.; P. Biezuński, *op. cit.*, s. 53 i n.

³¹ K. Flaga-Gieruszyńska, *Prawo upadłościowe i naprawcze*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2005, s. 90–91; S. Gurgul, *Prawo upadłościowe i naprawcze*, wyd. 10, C.H. Beck, Warszawa 2016, s. 96; A. Jakubecki, [w:] A. Jakubecki, F. Zedler, *op. cit.*, s. 100–101; R. Lewandowski, P. Wołowski, *Prawo upadłościowe i naprawcze*, C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 87; M. Strus-Wołos, *Uprawnienia procesowe wierzycieli w postępowaniu upadłościowym*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011, s. 66; Z. Świeboda, *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2003, s. 72; P. Zimmerman, *op. cit.*, s. 77; J. Kruczałak-Jankowska, [w:] *System prawa handlowego...*, *op. cit.*, s. 729; S. Ociessa, [w:] *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, red. A. Witosz, A.J. Witosz, wyd. 5, Warszawa 2014, s. 181; R. Adamus, *Prawo upadłościowe. Komentarz*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2019.

nia cywilnego. Sąd upadłościowy powinien mieć uprawnienie do określenia sposobu zabezpieczenia stosownego do okoliczności danej sprawy³².

Sąd upadłościowy może zatem stosować – zarówno na wniosek, jak i z urzędu – inne sposoby zabezpieczenia niż określone w Prawie upadłościowym. W pełni dopuszczalnym sposobem zabezpieczenia majątku dłużnika jest zatem np. uchylenie zajęcia wierzytelności przysługujących dłużnikowi.

Granice zabezpieczenia

Otwarty katalog sposobów zabezpieczenia ma swoją drugą stronę medalu: rodzi pytania o granice zabezpieczenia majątku dłużnika. Problem ten nie jest jednowymiarowy.

Oczywiste ograniczenia dotyczą rodzaju środka zabezpieczenia. Sąd upadłościowy podlega, rzecz jasna, zasadzie legalizmu, a zatem nie może ustanowić zabezpieczenia, które jest niedopuszczalne z mocy prawa³³. Sąd upadłościowy nie może stosować w postępowaniu cywilnym zabezpieczeń prawa materialnego powstających w wyniku złożenia oświadczenia woli (przewidzianych w prawie materialnym, np. poręczenia, przewłaszczenia na zabezpieczenie itp.)³⁴, które są legalne (zgodne z prawem).

Ponadto niedopuszczalne jest zabezpieczenie przy użyciu środka zabezpieczenia przewidzianego przez ustawę bądź innego, o ile nie odnosi się do majątku dłużnika, a ma znaczenie z uwagi na cele postępowania upadłościowego. Sąd upadłościowy nie może ustanowić zabezpieczenia, którego celem nie jest zabezpieczenie majątku dłużnika (tzw. zabezpieczenie niecelowe). Sąd nie może ustanowić zabezpieczenia na aktywach dłużnika, z których egzekucja jest wyłączona³⁵. Tę kwestię można potraktować znacznie szerzej: nie może być objęte zabezpieczeniem mienie dłużnika, które – w przypadku ogłoszenia jego upadłości – nie będzie wchodziło do masy upadłości.

Przy problemie granic zabezpieczenia ma znaczenie odpowiednie rozróżnienie mas majątkowych. Jeżeli dłużnik jest osobą fizyczną i pozostaje w związku małżeńskim, a pomiędzy małżonkami zachodzi wspólność ustawowa w rozumieniu art. 31 k.r.o., wówczas z punktu widzenia granic zabezpieczenia znaczenie ma majątek wspólny małżonków i majątek osobisty małżonka składającego wniosek o ogłoszenie upadłości. Zgodnie z art. 124 ust. 1 zd. 2 p.u. z chwilą ogłoszenia upadłości majątek wspólny małżonków wchodzi do masy upadłości, a jego podział jest niedopuszczalny. W przypad-

³² I. Gil, *Postępowanie zabezpieczające...*, *op. cit.*, s. 260.

³³ S. Ociesza, [w:] *Prawo upadłościowe i naprawcze...*, *op. cit.*, s. 181.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*.

ku tzw. upadłości konsumenckiej zgodnie z art. 491² ust. 2 p.u. przepisy art. 36–40 i art. 43 p.u. stosuje się odpowiednio jedynie wówczas, gdy wniosek o ogłoszenie upadłości złożył wyłącznie wierzyciel. Z tego punktu widzenia ma znaczenie okoliczność, że w dniu 16 grudnia 2019 r. Sąd Najwyższy w powiększonym składzie siedmiu sędziów po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej zagadnienia prawnego w sprawie o sygn. III CZP 7/19 podjął trafną uchwałę o następującej treści: „z dniem ogłoszenia upadłości małżonka, nieprowadzącego działalności gospodarczej (art. 491[1] i nast. ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 498 ze zm.), pozostającego w ustroju wspólności majątkowej, między małżonkami powstaje rozdzielnosc majątkowa, a majątek wspólny, którego podział nie jest dopuszczalny, wchodzi do masy upadłości”.

W przypadku gdy pomiędzy małżonkami (z których jeden jest uczestnikiem postępowania o ogłoszenie jego upadłości, bez względu na jej tryb) trwa ustrój rozdzielnosci majątkowej, wówczas zabezpieczenie może dotyczyć jedynie majątku osobistego małżonka w stosunku do którego toczy się postępowanie o ogłoszenie upadłości, nawet gdyby na wypadek ogłoszenia upadłości jednego z małżonków miało dojść do powstania z mocy ustawy skutków, o których mowa w art. 125 p.u., w postaci bezskuteczności względem masy upadłości ustanowienia rozdzielnosci majątkowej.

Sąd upadłościowy nie powinien ustanowić takiego zabezpieczenia, które jest w danych okolicznościach nieproporcjonalne, tzn. przekracza cel tej instytucji. Potrzeba zachowania proporcjonalności również przemawia za różnorodnością zabezpieczenia.

Podsumowanie

W końcowych wnioskach badawczych podać należy, co następuje: katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika na etapie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości uregulowany w ustawie Prawo upadłościowe, pomimo mogących się pojawiać wątpliwości, ma charakter otwarty. Jest to *opinio communis doctorum*. W konsekwencji dopuszczalnym sposobem zabezpieczenia majątku dłużnika jest np. uchylenie zajęcia wierzytelności przysługujących dłużnikowi. Nie istnieją żadne uzasadnione racje dla wprowadzenia zamkniętej listy środków zabezpieczenia. Z prowadzonych badań empirycznych wynika, że dywidenda upadłościowa jest relatywnie niska³⁶, a zatem istnieje oczywiste zapotrzebowanie na instrumenty prawne, które mogą służyć

³⁶ D. Baran, *Efektywność postępowań upadłościowych*, [w:] *Meandry upadłości przedsiębiorstw. Kłęska czy druga szansa?*, red. E. Mączyńska, SGH, Warszawa 2009, s. 143 i n.

jej zwiększeniu. Elastyczne podejście do problemu zabezpieczenia majątku dłużnika na etapie postępowania o ogłoszenie upadłości decyduje o atrakcyjności regulacji prawnej.

Bibliografia

- Adamus R., *Prawo upadłościowe. Komentarz*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2019.
- Adamus R., *Czynności nadzorca sądowego na rachunek upadłego*, „Fenix.PL” 2013, nr 1.
- Adamus R., *Pojęcie „zwykły zarząd” w art. 76 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego*, „Przegląd Sądowy” 2011, nr 4.
- Biezuński P., *Postępowanie zabezpieczające w prawie upadłościowym i naprawczym*, „Prawo Spółek” 2010, nr 5.
- Flaga-Gieruszyńska K., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, wyd. 2, C.H. Beck, Warszawa 2005.
- Gil I., *Postępowanie zabezpieczające na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości*, LexisNexis, Warszawa 2012.
- Gil I., *Sytuacja prawna syndyka masy upadłości*, C.H. Beck, Warszawa 2007.
- Gurgul S., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, wyd. 10, C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Hrycaj A., *Postępowanie zabezpieczające według ustawy. Prawo upadłościowe i naprawcze*, „Prawo Spółek” 2004, nr 9.
- Hrycaj A., *Wpływ postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości na postępowanie egzekucyjne*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2006, nr 7–8.
- Jagiela J., *Sądowe postępowanie zabezpieczające w praktyce komorniczej po zmianach w kodeksie postępowania cywilnego*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2004, nr 7–9.
- Jagiela J., *Tymczasowa ochrona prawna w postępowaniu cywilnym*, C.H. Beck, Warszawa 2007.
- Jakubecki A., Zedler F., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, wyd. 3, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2010.
- Janda P., *Ochrona osób trzecich w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego przedsiębiorcy*, Lex a Wolter Kluwer business, Warszawa 2011.
- Janda P., *Zaspokojenie roszczeń wierzycieli jako cel postępowania upadłościowego*, „Państwo i Prawo” 2005, nr 10.
- Knypl Z., *Postępowanie zabezpieczające*, Currenda, Sopot 2011.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, t. 1, LexisNexis, Warszawa 2012.
- Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające*, red. T. Ereciński, t. 3, wyd. 4, LexisNexis, Warszawa 2012.
- Koper I., *Zabezpieczenie kosztów utrzymania rodziny i alimentów pomiędzy małżonkami w sprawach o rozwód*, [w:] Aurea Praxis. Aurea Theoria – Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, red. J. Gudomski, K. Weitz, LexisNexis, Warszawa 2011.
- Krawczyk J., *Postępowanie upadłościowe obejmujące likwidację majątku dłużnika*, [w:] *Modele postępowań upadłościowych w Polsce i wybranych krajach UE*, red. S. Morawska, Agnieszka Wierzbicka „Oficina Prawa Polskiego”, Warszawa 2011.
- Lewandowski R., Wołowski P., *Prawo upadłościowe i naprawcze*, C.H. Beck, Warszawa 2011.

- Malmuk-Cieplak A., *Wpływ postępowania upadłościowego na postępowanie egzekucyjne*, „Polski Proces Cywilny” 2015, nr 3.
- Mucha A., *O odpowiednim stosowaniu przepisów o procesie do postępowania zabezpieczającego*, w: *Proces cywilny. Nauka – Kodyfikacja – Praktyka. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, red. P. Grzegorzczak, K. Knoppek, M. Wasilak, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012.
- Pabis R., *Spór o zakres zabezpieczenia majątku upadającego dłużnika*, „Prawo Spółek” 2006, nr 3.
- Petraniuk J., *Upadłość i jej podstawy w prawie upadłościowym i naprawczym*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2003, nr 12.
- Płoch J., *Kompetencje tymczasowego nadzorca sądowego w postępowaniu zabezpieczającym*, „Fenix.PL” 2011, nr 6.
- Pietruszyńska M., Zimmerman P., *Skutki niedostatecznego zabezpieczenia roszczeń banku w kontekście możliwości prowadzenia egzekucji w stosunku do upadłego dłużnika*, „Monitor Prawa Bankowego” 2013, nr 3.
- Pogonowski P., *Udzielenie tymczasowej ochrony prawnej w sądowym postępowaniu cywilnym. Postępowanie zabezpieczające po zmianach z 2005*, „Przegląd Legislacyjny” 2006, nr 3.
- Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, red. A. Witosz, A.J. Witosz, wyd. 5, LexisNexis, Warszawa 2014.
- Romańska M., *Udzielenie zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków*, „Transformacje Prawa Prywatnego” 2019, nr 1.
- Romańska M., *Znoszenie egzekucji. Wybrane problemy na styku prawa materialnego i procesowego*, [w:] *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, red. T. Ereciński, J. Gudowski, M. Pazdan, M. Tomalak, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Romańska M., Leśniak O., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Strus-Wołos M., *Uprawnienia procesowe wierzycieli w postępowaniu upadłościowym*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2011.
- System prawa handlowego. Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, t. 6, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Szumalakowski R., *Postępowanie zabezpieczające na majątku przedsiębiorcy na podstawie regulacji Prawa upadłościowego i naprawczego*, „Ogrody Nauk i Sztuk” 2012, nr 2.
- Świeboda Z., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, LexisNexis, Warszawa 2003.
- UNCITRAL. Legislative Guide on Insolvency Law, Part Three: Treatment of enterprises groups in insolvency*, United Nations, New York 2012.
- Zedler F., *Upadek zabezpieczenia*, [w:] *Aurea praxis. Aurea theoria – księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego*, t. 2, red. J. Gudowski, K. Weitz, LexisNexis, Warszawa 2011.
- Zedler F., Hrycaj A., Filipiak P., *Europejskie prawo upadłościowe. Komentarz*, red. F. Zedler, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011.
- Zimmerman P., *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2012.

Abstract
Open Catalogue of Methods of Securing the Debtor's Assets
in Bankruptcy Proceedings

The subject of this study is to answer the question whether the catalogue of ways of securing the debtor's assets at the stage of examining of premises of bankruptcy proceedings regulated in the Bankruptcy Law is open or closed? The thesis is presented that the catalogue of security methods is open. Consequently, the admissible method of securing the debtor's assets is to set aside the enforcement of the debtor's claims. Set aside the enforcement of attachment of debts due to the debtor was not explicitly provided for by the law as a way of securing the debtor's assets.

Key words: security for the debtor's assets, bankruptcy proceedings, method of security, set aside attachment of the claim

Streszczenie
Otwarty katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika w postępowaniu
w przedmiocie ogłoszenia upadłości na zasadach ogólnych

Przedmiotem niniejszego opracowania jest udzielenie odpowiedzi na pytanie czy uregulowany w ustawie Prawo upadłościowe katalog sposobów zabezpieczenia majątku dłużnika na etapie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości ma charakter otwarty czy zamknięty? Prezentowana jest teza, że katalog sposobów zabezpieczenia ma charakter otwarty. W konsekwencji dopuszczalnym sposobem zabezpieczenia majątku dłużnika jest uchylenie zajęcia egzekucyjnego wierzytelności przysługujących dłużnikowi. Uchylenie zajęcia egzekucyjnego wierzytelności przysługujących dłużnikowi nie zostało wprost przewidziane przez ustawę jako sposób zabezpieczenia majątku dłużnika.

Słowa kluczowe: zabezpieczenie majątku dłużnika, postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości, sposób zabezpieczenia, uchylenie zajęcia wierzytelności